

Historia Danuty Szaflarskiej, Marii Zubek
i Stefanii Bernackiej dla najmłodszych

Za górami, za lasami... z kobietami patriotkami



Za górami, za lasami... z kobietami patriotkami

Historia Danuty Szaflarskiej, Marii Zubek
i Stefanii Bernackiej dla najmłodszych

Piwniczna-Zdrój 2024

Danuta Szaflarska

(1915-2017)



Ta książeczka należy do

.....

Pewnego jesiennego popołudnia przechadzając się po piwniczańskim parku, zobaczyłam siedzącą na ławce staruszkę. Wyglądała na szczęśliwą. Podziwiała piękno natury.

Ta miła pani ubrana była w granatowe spodnie i bluzę takiego samego koloru. Miała też piękny, beżowy płaszcz chroniący przed jesiennym, zimnym wiatrem. Jej siwe włosy opadały do ramion i utwierdziły mnie

w przekonaniu, że kobieta mogła przeżyć wojnę. Moje rozmyślania przerwał jej cichy, słodki głos.



- Tak, chętnie! – odpowiedziałam ucieszona, ponieważ zaciekała mnie jej osoba. Usiadłam obok, a ona zaczęła swoją opowieść:

- Mam już ponad sto lat, urodziłam się w 1915 roku, przeżyłam wojnę i brałam udział w powstaniu warszawskim jako łączniczka. Byłam i jestem aktorką, ale w życiu swoim wykonywałam wiele niebezpiecznych misji. Podczas jednej z nich prawie straciłam życie! Miałam przekazać meldunek z jednej części stolicy – Mokotowa do drugiej i musiałam przejść bardzo długą drogę, ukrywając się w kanale ściekowym. Pamiętam to uczucie... ten smród i strach, że w każdej chwili mogę zostać zdemaskowana przez hitlerowców.

K i e d y
szłam tym kanałem,
nagle usłyszałam z góry
rozmowę w języku
niemieckim. Nie wiedziałam,
czy ryzykować i iść dalej, czy
zatrzymać się i poczekać. Chwila
nieuwagi, trochę hałasu mogło kosztować
mnie życie. Postanowiłam przeczekać
moment. Gdy głosy ucichły, ruszyłam
dalej. Pamiętałam o swojej małej córeczce
Marysi, która czekała na mnie razem z jej
babcią. To motywowało mnie do dalszej

pracy.
Codziennie
przemierzałam
bardzo długie szlaki
powstańcze w mieście, by
zanieść meldunki we właściwe
miejsce. W tym czasie chciałam
również rozwijać pasję, jaką było
aktorstwo. W każdej wolnej chwili
odgrywałam przed moimi kolegami
powstańcami role, aby choć trochę pomóc
im zapomnieć o wojennej niedoli. Robię to
aż do teraz – tu przerwała, rozglądając się
dookoła, ponieważ zrobiło się już ciemno.

- To wstrząsająca historia. Jest pani optymistyczną osobą jak na to, co pani przeszła. Dziękuję, że podzieliła się pani ze mną swoją opowieścią.

- Bardzo mi miło, lecz chyba musimy już wracać do domu – odrzekła z filuternym uśmiechem.

Kiedy pożegnałam się ze staruszką, dopiero po chwili dotarło do mnie, że to Danuta Szaflarska, która pochodzi z Piwnicznej. Jej historia bardzo mnie wzruszyła i nauczyła, żeby nigdy się nie poddawać.

Autorka: Zuzanna Białowodzka



Sprawdź, czy pamiętasz...?

Jaki zawód wykonywała
Danuta Szaflarska?

Odp. Była aktorką.

W jakim powstaniu
brała udział?

Odp. Warszawskim.

Czy pamiętasz, kim była
w powstaniu?

Odp. Łączniczką.



Maria Zubek

Pseudonim „Tatarzyna”

(1919-2020)



W dalekiej beskidzkiej krainie
Gdzie woda potokiem płynie
W drzewach ptaszęta śpiewają
A w lasach lisy swoje nory mają



Żyła kobieta niczym dobra wróżka
Dzielna i odważna Maria sanitariuszka



W czasie wojennej zawieruchy
Kiedy na polach pojawiały się duchy
Tych co swe życie Ojczyźnie oddali
I wroga groźnego wcale się nie bali





Jej mąż Julian na partyzantów walczył czele

Choć odniósł rany na duszy i ciele

Nie porzucił snów o Polski wyzwolenie

Przeżył, by świadczyć o swoim dziele

Maria sanitariuszką wspaniałą była

I Polsce godnie służyła

101 lat przeżyła

By opowiedzieć, co widziała i czego
doświadczyła

Autorka: Karolina Malik



Sprawdź, czy pamiętasz...?

Jaki pseudonim miała Maria
Zubkowa?

Odp. „Tatarzyna”.

Kim była w czasie wojny?

Odp. Sanitariuszką.

Ile lat przeżyła?

Odp. 101 lat.



Stefania Bernacka

(1896-1945)



Dawno, dawno temu, za górami, za lasami w królewskim mieście Krakowie urodziła się dziewczynka. Rodzice nazwali ją Stefania Bernacka, ale siostra mówiła do niej Stefcia. Dziewczynka dorastała, dobrze się uczyła, lubiła czytać książki i była bardzo ciekawa świata, dlatego, kiedy dorosła, została nauczycielką.



W 1922 roku przyjechała do Piwnicznej, aby uczyć dzieci w szkole w Rynku, gdzie wykształciło się wielu mądrych piwniczczan.

Stefania czuła jednak, że może zrobić dla swojej małej ojczyzny o wiele więcej, dlatego też w 1927 roku podjęła bardzo odważną decyzję: wzięła udział w wyborach do Rady Miasta w Piwnicznej. To bardzo ważna funkcja, bo dzięki niej radni wpływają na losy swojej gminy.

Udało się! Stefania Bernacka została radną, ale nie taką zwyczajną, bo była pierwszą

kobietą w Radzie Miasta. Jako radna cieszyła się bardzo dobrą opinią mieszkańców i była bardzo oddana sprawom miasteczka, ale także swojej pracy i dzieciom, które uczyła.

Razem z siostrą kupiły stary dom, na którego miejscu wybudowały nowy. Znajduje się on koło Urzędu Miasta w Piwnicznej, a na jego ścianie umieszczono tablicę upamiętniającą dokonania Stefanii Bernackiej.

Gdy w 1945 roku w miasteczku wybuchła epidemia tyfusu, Stefania nie zastanawiała

się długo i ruszyła na pomoc mieszkańcom, nie zwracając uwagi na swoje bezpieczeństwo. Bo pomoc bliźniemu była dla niej najważniejsza. Opiekując się mieszkańcami, sama zachorowała i niedługo potem zmarła. Pozostała w pamięci mieszkańców jako osoba zasłużona dla swojego miasteczka. Została pochowana na



Starym Cmentarzu, gdzie spogląda na nas ze zdjęcia.

Jeżeli chcecie ją zobaczyć, to koniecznie zapalcie świeczkę na jej grobie lub odwiedźcie jej dom pod adresem Rynek 21.

Autorka: Michalina Deryng-Buczek





Sprawdź, czy pamiętasz...?

Jaki zawód wykonywała
Stefania Bernacka?

Odp. Była nauczycielką.

Gdzie w Piwnicznej mieszkała?

Odp. W Rynku.

Czy była pierwszą kobietą
w Radzie naszego miasta?

Odp. Tak.



Danuta Szaflarska

1915-2017

Pochodząca z Piwnicznej aktorka, związana z Teatrem Podziemnym Delegatury Rządu RP na Kraj (1942), Teatrem Frontowym (1943), uczestniczka powstania warszawskiego, łączniczka o pseudonimie „Młynarzówna”. Aktorka wielu ról teatralnych i filmowych, patronka Miejsko-Gminnego Ośrodka Kultury w Piwnicznej-Zdroju.



Maria Zubek

1919-2020

Podczas II wojny światowej była łączniczką i pielęgniarką w oddziale partyzanckim. W 1941 roku wstąpiła do konspiracji, gdzie zajmowała się opatrywaniem rannych i chorych partyzantów. Po wojnie udzielała się w związkach kombatanckich, prywatnie żona majora Juliana Zubka.



Stefania Bernacka

1896-1945

Nauczycielka, pierwsza czynnie działająca kobieta w Radzie Miejskiej w Piwnicznej (1927), która poświęciła swoje życie dla ratowania chorych podczas epidemii tyfusu. Wieloletnia działaczka i członkini zarządu TSL, które prowadziło m.in. bibliotekę. Odznaczona „Medalem Dziesięciolecia Odzyskanej Niepodległości” w 1929 roku.

Książeczkę „Za górami, za lasami... z kobietami patriotkami... Historia Danuty Szaflarskiej, Marii Zubek i Stefanii Bernackiej dla najmłodszych” przygotował i opracował graficznie oraz typograficznie Miejsko-Gminny Ośrodek Kultury im. Danuty Szaflarskiej w Piwnicznej-Zdroju, ul. Rynek 11, e-mail: mgok@piwniczna.pl

W publikacji wykorzystano teksty uczestników konkursu poetycko-literackiego „Za górami, za lasami... z kobietami patriotkami”.

Ilustracje przygotowała Ewelina Kochańska: artystka, kustosz wystaw, organizatorka międzynarodowych plenerów malarskich.

Korekta: Katarzyna Jarzębak

Fot. D. Szaflarskiej: zbiory archiwum NAC

Książeczkę sfinansowano z projektu Fundacji Totalizatora Sportowego „Z kobietami-patriotkami”, edycja 2024

ISBN 978-83-967428-0-3

Piwniczna-Zdrój, 2024 r.

Wydanie pierwsze.

Złożono krojem Georgia oraz Gabriola (str. 6)

Nakład: 1000 egzemplarzy

Książeczka ta powstała z myślą o najmłodszych czytelnikach, którzy dzięki niej mogą poznać trzy wspaniałe kobiety związane z Piwniczną-Zdrój: Danutę Szaflarską, Marię Zubek oraz Stefanię Bernacką. Kobiety wyjątkowe, odważne, które mogą stać się przykładem do naśladowania, a książeczka będzie doskonałym początkiem niezwykłej przygody, jaką jest poznawanie lokalnej historii.

Teksty zamieszczone w tej publikacji zostały wyłonione w konkursie poetycko-literackim adresowanym do dzieci i młodzieży ze szkół z terenu Miasta i Gminy Piwniczna-Zdrój.

Projekt zrealizowaliśmy dzięki dofinansowaniu
Fundacji Totalizatora Sportowego
w ramach programu „Z kobietami - patriotkami” - edycja 2024.



Ilustracje: Ewelina Kochańska

Korekta: Katarzyna Jarzębak

Projekt graficzny: MGOK



Wsparcie:



Wydawnictwo bezpłatne.

ISBN 978-83-967428-0-3



9 788396 742803